

відповідальність). Згідно Ізраїльського законодавства, смерть жінки викликана незаконним абортom, прирівнюється до ненавмисного вбивства.

Попри всю строгість єврейських традицій, варто звернути увагу на те, що саме єврейські лікарі зробили колосальний внесок у створення протизаплідних засобів, розвиток медичної сексотерапії і методів лакування венеричних захворювань, тобто тих самих «трьох китів», які кардинально змінили сексуальне життя людства за останнє століття. Так, євреї Вассерман і Нейссер зіграли вирішальну роль в боротьбі з сифілісом і гонореею; євреї Н. Хейр першим почав вводити в матку протизаплідну спіраль, а інший євреї – Г. Пінкус – створив першу протизаплідну таблетку.

Важливим є той момент, що в іудаїзмі протизаплідні засоби застосовуються згідно з принципами єврейської етики. Вважається важливим, щоб подружні стосунки були якомога природнішими. Зокрема, перевага надається тим способам, які засновані на запобіганні запліднення, а не тим, які пов'язані зі створенням бар'єру між сперматозоїдом і яйцеклітиною. Отже, найоптимальнішим є застосування відповідних засобів у вигляді таблеток. Проте, жінки, яким протипоказане застосування відповідних засобів (наприклад, з захворюванням серця чи печінки) можуть використовувати «бар'єрні» засоби. Варто зауважити, що при використанні «бар'єрного» методу, вибираючи між діафрагмою та кондомом, перевага надається першому. Адже презерватив вважається абсолютно неприродним способом, оскільки перешкоджає повному фізичному контакту між чоловіком та дружиною.

Таким чином, можна зробити висновок, що в обох релігіях ставлення до абортів є різко негативним. Проте є певні відмінності. Зокрема, щодо питання вибору між життям матері та життям ненародженої дитини. Якщо євреї допускають штучне переривання вагітності при загрозі життю матері, то Православна Церква вважає, що продовжувати своє життя ціною вбивства власної дитини неприпустимо [3, с.41]. Адже жінка, яка знає, що народження дитини загрожує її життю, не повинна вступати у статеві стосунки з чоловіком.

Звертаємо увагу на суб'єктивність визначення підстав для абортів - так званих „соціальних та медичних показників”, під якими можуть розумітися практично будь-які причини, якими виправдовується вбивство ненародженої дитини. Ми усвідомлюємо, що однією з причин абортів є економічні труднощі, тому насамперед необхідно посилити соціальний захист та опіку сімей у питанні народження і виховання дітей, активно пропагувати збільшення кількості дітей в сім'ї, підтримувати багатодітні сім'ї. Аборт – це вбивство. Зародок – це немовля, маленька людина. Покликання держави – охороняти життя ненароджених немовлят і створити умови для ліквідації такої актуальної на сьогодні проблеми абортів.

- 1.Електронная еврейская энциклопедия. - Иерусалим, 2005 // www.eleven.co.il/article/10007;
2. Бажан В. О контрацепции // О тайне пола. Книга для супругов и молодежи. – Львов: Світло Православ'я, 2002. – 55 с.;
3. Бажан В. Что такое «планирование семьи» // О тайне пола. Книга для супругов и молодежи. – Львов: Світло Православ'я, 2002. – 41 с.

Радзіх О.Г.*

Робота з «кризою підліткового віку» як передумовою девіантної поведінки

Коли людина вступає в пубертатний період, вона не стає дорослою, але перестає бути дитиною. Розпочинається підлітковий вік, доволі кризовий період життя. У підлітка змінюється ставлення до себе і навколишнього світу, розвивається мислення. Дуже важливими стають стосунки з ровесниками, позиція в їхньому колективі. Часто підлітки сприймають себе як дорослих, але батьки і вчителі вважають їх дітьми. Таке становище сприяє виникненню кризи. Підлітки намагаються самоствердитися в колективі ровесників, похизуватися, продемонструвати свою дорослість і «крутизну». У цьому прагненні здобути визнання і повагу вони здатні на необдумані вчинки.

Більшість курців, яких я знаю, почали палити у віці до 18 років. У такий спосіб вони намагалися добитися прихильного ставлення однолітків, підвищити свій статус в колективі.

* Радзіх О.Г. - студентка спеціальності соціальна робота, кафедра соціології та соціальної роботи.

Відомо, що більшості людей паління спочатку взагалі не подобається, дуже важливу роль у виникненні цієї шкідливої звички відіграє колектив. Те саме стосується алкоголю і наркотиків. Вони становлять значну загрозу для людини в підлітковому віці.

«У підлітковому віці емоційні переживання якісно змінюються, тому що змінюються і самі відносини підлітка з навколишнім світом. Більш складними стають відносини з дорослими, з однолітками, особливо з однолітками іншої статі. По-новому підлітки починають відноситися до навчальної діяльності і самих себе. Усе це є джерелом різноманітних, складних, нерідко суперечливих переживань. Разом з тим, незважаючи на загальний більш високий рівень розвитку емоційної сфери в цей період, прояви емоцій недостатньо стійкі. Підлітковий вік характеризується підвищеною емоційною збудливістю, імпульсивністю, перевагою збудження над гальмуванням, швидкою зміною настрою, схильністю до афектів - жагучого, різкого і бурхливого вираження пережитих почуттів» [1].

Отже, «кризою підліткового віку» можна назвати період підвищеної чутливості і збудливості організму підлітка на дію певних зовнішніх чи внутрішніх впливів.

Щоб підтримати підлітка, батьки повинні ставитися до нього з любов'ю і розумінням. На жаль, це буває нечасто. На зміну в поведінці підлітка батьки у багатьох випадках відповідають авторитарністю та агресією. Звичайно, їм важко стримуватися, коли їхня дитина проявляє до них негативні емоції, але якщо відповідати теж негативом, то вийде замкнуте коло, яке може так і не розірватися. Ось які поради дає батькам підлітків журнал «Пані»:

- Твоя любов до дитини має бути безумовною. Погане чи хороше, успішне чи невдаха – це все одно твоє дитя. Чудово, якщо дитина зрозуміє, що з будь-якою проблемою вона може прийти до батьків, незалежно від того, права вона чи винувата, пишається своїми діями чи соромиться їх. Ніколи не відмовляй підлітку у допомозі.
- Не читай нотацій – вони все одно не будуть почуті. Якщо тобі не подобається якась ситуація, ти маєш право дорадчого голосу. Обговори її і поясни, до яких наслідків це може призвести.
- Свято бережи таємницю, яку довірив тобі підліток. Один хибний крок – і контакт може бути втрачений назавжди.
- Заохочуй хобі і захоплення дитини – так вона спілкуватиметься з однодумцями і криза підліткового віку мине непомітніше [2].

Англійський психолог Аліса Міллер в 1980 році у своїй праці «Для твого власного блага» описала так звану «педагогіку, що отруює» — комплекс виховних впливів, що ведуть до розвитку травмованої особи. Батьки та вчителі повинні знати їх і відстежувати в собі той момент, коли виховання переходить у «вбивання душі» дитини. Основними правилами такої педагогіки є:

- батьки — господарі (не слуги!) залежної від них дитини;
- батьки визначають, що добре, а що погано;
- дитина несе відповідальність за гнів (якщо сердяться батьки — винна дитина);
- батьки завжди мають бути захищені;
- дитяче самоутвердження в житті створює загрозу батькам;
- дитина має бути «зламана», і чим раніше, тим краще;
- все вищезгадане має здійснюватися, поки дитина ще зовсім маленька, не помічає цього і не може викрити батьків [3].

З власного досвіду можна сказати, що підліток рідко проявляє агресію до батьків першим, зазвичай він просто захищається від них, коли вони агресивно реагують на зміни в його поведінці, не дають права на приватність, не бажають слухати і розуміти його і т.д.

До девіантної поведінки підлітка може призвести цілий комплекс атрибутів перехідного віку: підвищена збудливість і агресивність, прагнення до незалежності, бажання бути дорослим, невідповідність фізіологічного і соціального розвитку, наявність комплексів, прагнення самоствердитися в колективі.

У певної групи підлітків є досить своєрідна система цінностей. Атрибутами дорослості вони вважають цигарки, алкоголь, наркотики, статеві стосунки, але аж ніяк не відповідальність, самостійність (здатність розподіляти ресурси, жити, не розраховуючи на допомогу інших), раціональність, велику кількість знань і вмінь. Таких підлітків приваблює «злочинна романтика»,

вони не задумуються про почуття тих людей, які не входять до їхнього кола. Підліткам загалом і цій групі зокрема притаманна велика кількість принципів і стереотипів, більшість з них задовольняє таке пояснення їх вчинків: «Всі так роблять, всі так думають». Для підлітка важлива думка оточення, і він переживає про те, що про нього скажуть. Наприклад, деякі юнаки здатні розпочати бійку, щоб довести свій статус «реального пацана», побити іншого, бо «він дурень, і як таким можна бути». Через малий життєвий досвід і брак знань вони не усвідомлюють того, що бійка – це зовсім не невинна розвага. Людське тіло тендітніше, ніж здається, вбити можна навіть голими руками, зовсім не бажаючи цього. Декому бездумність коштує свободи.

Найчастіше до девіації схильні підлітки з неблагополучних родин, проте є винятки. Інколи підлітки з доволі благополучних родин проявляють девіантну поведінку, оскільки гостро переживають кризу підліткового віку.

Робота з кризою підліткового віку може проводитися на мікро-, мезо- і макрорівні.

На мікрорівні робота може відбуватися у вигляді індивідуальних зустрічей з психологом, соціальним працівником. Ці зустрічі можна проводити як лише з підлітком, так і з його сім'єю. На мезорівні можна працювати з цілим класом чи школою, наприклад, проводити тренінги (наприклад, «Альтернатива насильству»), просвітницьку роботу, встановити контакт учнів з психологом, . На макрорівні можна організувати телефон довіри для підлітків, куди вони могли б дзвонити і розповісти про будь-які свої проблеми, навіть незначні. Інформацію про цей телефон варто поширювати в школах, він повинен бути загальновідомим. Також можна здійснювати кращу професійну підготовку педагогів, запровадити суворіший відбір на роботу вчителя. Є багато вчителів, які працюють не за покликанням, вони не вміють встановлювати контакт з учнями, зацікавлювати їх своїм предметом, демонструють негативний зразок поведінки (часто дратуються, дозволяють собі кричати, зверхньо поводитися), не схвалюють самостійне мислення учнів. Працювати з дітьми може не кожен, а ця робота більш відповідальна, ніж здається. Підсвідомо учні засвоюють певні зразки поведінки, у них може сформуватися викривлене ставлення до себе і до світу.

Також до роботи на макрорівні можна віднести пропагування позитивних цінностей (доброти, співчуття, милосердя, інтелігентності), ненасильницького вирішення конфліктів, корисного проведення вільного часу.

Працювати з підлітками непросто, оскільки вони доволі категоричні, часто для них відстоювання власної позиції і доведення своєї правоти набагато важливіше, ніж істина. Справа не лише в тому, що підліток боїться принизити себе визнанням власної неправоти, часто він просто не може поставити під сумнів свої ідеали, в які дуже свято вірить, а отже, не може поставитись до них критично. Це не завжди минає в дорослому віці, проте притаманно більше підліткам. Тож довести щось підлітку логічно – складно. Варто використовувати приклади, наочні засоби, бесіди з авторитетними людьми (наприклад, спілкування схильних до правопорушень підлітків з тими, хто був ув'язнений і змінив свої цінності може дати кращі плоди, ніж розповіді психолога про «жахливий злочинний світ»).

Отже, можна зробити висновок, що сфера роботи з кризою підліткового віку не є досконало розробленою, залишається ще багато незайнятих ланок (ними є робота з батьками, педагогами, самими підлітками, яка описана вище). Проте робота відбувається – в школах є психологи, організовано літній табір для важковиховуваних підлітків.

1.<http://psiholozhka.sh.km.ua/>; 2. <http://sovet.bigmir.net/article/27?&lang=ua UA>; 3. www.dt.ua/3000/; 4. <http://www.politik.org.ua/>; 5.<http://www.repetitor.ua/essays/>.

Царьова Г.А.*

Змінюємо погляди на неповносправність

Чи часто ви чуєте таке словосполучення як неповносправна особа? Напевно, що ні. Слово інвалід в сучасному суспільстві звучить зрозуміліше і конкретніше. А чи задумувалися ви над психологічним підґрунтям слова? Чи комфортно людині з особливими потребами чути, що її

* Царьова Г.А. - студентка спеціальності соціальна робота, кафедра соціології та соціальної роботи.